

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Факультет філології

Кафедра української літератури

Методичні рекомендації до написання курсової роботи
з української літератури

Освітня програма: **“Українська мова і література”**
Перший (бакалаврський рівень)
Спеціальність: **014 Середня освіта**
014.01 Українська мова і література
Галузь знань: **01 Освіта / Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

Методичні рекомендації до написання курсової роботи з дисципліни **“Історія української літератури”** для студентів за напрямом підготовки (спеціальністю) 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література. Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

Розробник:

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури
Факультету філології Залевська Оксана Михайлівна*

Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри української літератури

Протокол від “27” серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри української літератури

_____ С.І.Хороб
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 2019 р.

Схвалено методичною радою Факультету філології

Протокол від “30” серпня 2019 р. № 1

Голова _____ А.М. Мартинець
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 2019 р.

Курсова робота як кваліфікаційне дослідження

Науково-дослідна робота є важливою складовою підготовки висококваліфікованих, компетентних, творчих учителів-словесників у вищих навчальних закладах.

Курсова робота – це самостійне наукове дослідження, яке виконується на четвертому курсі в сьомому семестрі. Основне завдання студента – продемонструвати рівень своєї наукової підготовки, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Виконання курсової роботи має сприяти закріпленню та подальшому розвитку умінь студентів як майбутніх фахівців застосовувати теоретичні знання при аналізі літературознавчих, методичних проблем, проводити наукові дослідження та використовувати дослідницькі методи у практичній роботі, передбачає формування таких *компетентностей*:

1) *інтегральної* (здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в процесі педагогічної діяльності, навчання, що передбачає здійснення інновацій у сфері освіти, застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується невизначеністю умов і вимог, здатність майбутнього фахівця забезпечувати навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується комплексністю).

2) *загальних* (здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності; здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях; здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України; здатність планувати свій час, працювати автономно, самостійно; здатність виконувати власне дослідження на належному рівні; бути критичним і самокритичним; здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови;

3) *фахових* (здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань; здатність планувати свій час, працювати автономно, самостійно; здатність виконувати власне дослідження на належному рівні; бути критичним і самокритичним; здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і

публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови; здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань; володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями; здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів; здатність використовувати сучасні методологічні засади предметної спеціалізації, теорії й історії української мови та літератури, дисциплін за вибором мовознавчого та літературознавчого спрямування, орієнтуватися в сучасному українському літературному процесі з настановою на практичне втілення в освітньо-професійній діяльності; здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали й добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання; здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері; дотримуватись принципів академічної доброчесності)

Курсова робота з української літератури:

- сприяє поглибленому самостійному вивченню студентами певної проблеми;
- виявляє нахили та наукові зацікавлення;
- виробляє вміння працювати з літературою;
- формує дослідницькі навички;
- допомагає закріпити та практично використати знання із певного кола суміжних наук.

Написання курсової роботи з української літератури у вищій школі є складним і відповідальним видом навчального завдання, що вимагає від студентів ґрунтовних знань з предмета, умінь критично оцінювати використані джерела, вивчати й узагальнювати досвід роботи викладачів (учителів), удосконалювати свою педагогічну практику та здійснювати самостійні наукові дослідження.

Виконання курсової роботи з української літератури у вищій школі передбачає досягнення одночасно як навчальної, так і дослідницької мети, оскільки автор роботи, з одного боку, повинен продемонструвати повноту засвоєння навчального матеріалу, широту ознайомлення з літературою з певної проблеми, а з іншого – виявити вміння аналізувати конкретні літературознавчі факти, узагальнювати їх і робити обґрунтовані та правильні висновки. Отже, самостійна науково-дослідницька робота покликана поглибити знання здобувачів вищої освіти із лекційних курсів (вступу до літературознавства, фольклору, історії української літератури, методики вивчення української літератури в школі), сформулювати такі вміння й навички:

1. Методологічні:

- здійснювати порівняльний аналіз літературознавчих, фольклористичних, дидактичних систем, їх методологічних засад;
- знати зміст новітніх педагогічних технологій;
- критично оцінювати та переосмислювати традиційні підходи, методи, засоби навчання;
- застосовувати набуті знання на лекційних, практичних, лабораторних заняттях з української літератури в університеті й у школі.

2. Конструктивно-планувальні:

- створювати власні методичні розробки;
- конструювати оптимальну систему уроків;
- складати плани-конспекти уроків та серії уроків за темою з урахуванням різних умов навчання і рівня підготовки учнів;
- обирати ефективні прийоми досягнення сформульованих цілей з урахуванням вікових особливостей учнів за етапом навчання;
- визначати типи робіт і послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння літературознавчим аналізом, а також з урахуванням труднощів засвоєння навчального матеріалу та рівня підготовленості;
- використовувати реальні та проектувати навчальні проблемні ситуації за художніми творами;
- складати план і сценарій позакласного заходу з фольклору, літератури.

3. Організаційні:

- організовувати виконання накресленого плану;
- навчати студентів найбільш раціональних прийомів самостійної роботи;
- раціонально поєднувати колективні й індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та етапу навчання;
- здійснювати різноманітні прийоми активізації студентів;
- методично доцільно використовувати традиційні наочні посібники, аудіативні, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;
- організовувати позакласні заходи з української літератури відповідно до складеного плану та сценарію.

4. Діагностичні:

- володіти навичками дослідника, прогнозіста, а саме: вивчати інтереси, здібності студентів (учнів);
- здійснювати діагностику колективу;
- здійснювати самоаналіз, самооцінку ефективності своєї самостійної підготовки.

5. Розвивально-виховні:

- реалізовувати загальноосвітній, розвивальний і виховний потенціал вивчення літературного процесу;

- формувати та розвивати інтелектуальну й емоційну сферу особистості студента, його пізнавальні інтереси;
- вирішувати засобами літератури завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання.

б. Дослідницькі:

- вивчати ставлення студентів до навчального курсу та виявляти рівень сформованості їхніх навичок і вмінь;
- спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід викладачів, вчителів, студентів, переносити ефективні прийоми та форми роботи в практику своєї діяльності;
- вивчати методологічну й методичну літературу та теоретично її осмислювати.

Тематика курсових робіт своїм змістом не виходить за межі програми з української літератури й охоплює всі її основні розділи. Зміст курсової роботи з української літератури залежить від об'єкта дослідження, тобто від того, який складник літературної освіти студентів стає предметом вивчення.

Послідовність виконання курсової роботи

Загальною умовою успішного виконання курсової роботи на будь-яку тему є глибоке й усвідомлене розуміння сутності досліджуваного питання. Саме тому варто починати роботу із засвоєння програмового матеріалу з обраної теми, який подано в курсі історія української літератури. Це дасть змогу скласти попередній план майбутньої роботи.

Написання курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення студента, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції. Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, актуальності тематики, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення.

Раціонально організувати роботу, правильно розподілити свій час, спланувати його, глибоко і своєчасно розробити обрану тему допоможе *алгоритм написання курсової роботи*. Він дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми та аналіз літератури з теми дослідження, написання, оформлення і захист кваліфікаційного дослідження.

Виконання курсової роботи здійснюється відповідно до графіка, затвердженого кафедрою української літератури, деканатом. Кожен бакалавр отримує завдання на курсову роботу.

Процес роботи над дослідженням поділяється на три основні етапи:

1) *підготовчий етап* (вибір теми, з'ясування об'єкта та предмета дослідження, визначення мети і завдань дослідження, бібліографічний пошук і вивчення літератури з проблеми, складання плану роботи, вивчення досвіду роботи);

2) *етап роботи над змістом* (написання вступу й основного тексту, формулювання висновків і рекомендацій, оформлення списку використаних джерел і додатків);

3) *заключний етап* (удосконалення вступу та висновків до курсової роботи, оформлення списку літератури та додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника, оформлення титульної сторінки, змісту, переліку умовних позначень, символів, скорочень, рецензування роботи, підготовка до захисту, захист роботи). Підготовка дослідження вимагає наполегливості, систематичності в праці упродовж навчального семестру, року.

Написання курсової роботи починається з вибору теми дослідження, її осмислення та обґрунтування. *Вибір теми дослідження* – важливий етап наукових пошуків. Для вибору теми необхідно добре знати наукову проблематику, мати всебічні знання в різних галузях літературознавства. Із переліку тем, запропонованих кафедрою, рекомендується обирати таку тему, яка дає простір для вияву самостійного дослідження та відповідає його навчально-практичним інтересам і схильностям.

Із цією метою необхідно ознайомитися з тематикою курсових робіт. Під час вибору теми слід з'ясувати її актуальність, наявність спеціальної літератури, методичних матеріалів для аналізу. Вибрана тема має бути зареєстрована у викладача, який керує курсовими роботами.

Науково-дослідна робота бакалаврів виконується під безпосереднім керівництвом викладача. На вступній консультації бакалавр одержує загальні настанови щодо роботи над темою: визначається обсяг матеріалу, який стане предметом дослідження, з'ясовується актуальність обраної проблеми, мета та поетапні завдання наукового пошуку, окреслюється попередній план і з'ясовується наявність спеціальної літератури.

Орієнтовані теми курсових робіт з української літератури

1. Авторська модель гармонійної особистості у „Блакитному романі” Гната Михайличенка.

2. Композиція і авторська оцінка зображуваного у новелах Миколи Хвильового „Арабески”, „Синій листопад”, „Юрко”.
3. Рецепція „філософіїсерця” у творчості українських поетів-неокласиків.
4. Категорії пам’яті в художньому просторі Василя Стуса.
5. Проблема міста як особливої сфери екзистенції людини в прозі 20-30-х років (В.Підмогильний, М.Хвильовий, Г.Михайличенко та ін.).
6. Синтез фантастики й реальності у кіноповісті Олександра Довженка „Зачарована Десна”.
7. Категорії „трагічного” і „гармонійного” у творчості М.Драй-Хмари.
8. Образи давньоукраїнської міфології в поезії О.Лятуринської.
9. Філософсько-психологічна концепція кохання у „малій” прозі О.Гончара.
10. Модель „дитячого світу” у творчості Г.Тютюнника.
11. Образ міста в українській поезії 20-30-х років ХХ століття.
12. Образно-символічна система як засіб організації художнього простору в прозі Т.Осьмачки.
13. Естетизація морської стихії у творчості Ю.Яновського.
14. Філософізм любовної лірики Д.Павличка (на матеріалі збірок „Таємниця твого обличчя” і „Золоте ябко”).
15. Жанрово-стильові особливості прозової збірки В.Симоненка „Вино з троянд”.
16. Душевні переживання в’язня в „Тюремних сонетах” І.Франка” і „Гратованих сонетах” І. Світличного.
17. Ліризм як невід’ємна ознака поезики Остапа Вишні.
18. Українська обрядовість та фольклорна символіка поезії Віри Вовк.
19. Сюжетно-композиційні особливості збірки Б.Антоненка-Давидовича „Сибірські новели”.
20. Необарокові тенденції у прозі Ю.Андруховича.

Після визначення теми дослідження має бути обґрунтовано дослідницьке завдання. Тобто визначено *об’єкт*, *предмет* та *мета* дослідження. *Об’єктом* дослідження є предметне поле дослідження, сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної інформації для дослідника. *Предмет дослідження* — це те, що безпосередньо буде досліджене у роботі. Керівник націлює автора курсової роботи на те, щоб, вивчаючи літературу предмета, він звернув увагу на найменш досліджені питання теми, прогалини, які необхідно заповнити. Інколи доводиться спростовувати неаргументовані твердження попередників, вступати з ними в полеміку. *Мета* дослідження пов’язана з об’єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і

шляхом його досягнення. Мета передбачає те, що слід зробити в ході дослідження: обґрунтування нової системи засобів, спрямованих на розв'язання певного наукового завдання; обґрунтування методичного підходу та перевірка його на практиці; обґрунтування можливості виявлення нових ознак як загального, так і часткового плану у внутрішній організації конкретних фактів, що аналізуються; розробка комплексу певних передумов, необхідних для розв'язання наукових завдань. Конкретизація мети дослідження відбувається шляхом окреслення конкретних завдань (від 5 до 10), зорієнтованих на вирішення певних теоретичних питань, загальної програми дослідження (виявлення сутності окремих понять, явищ, процесів; визначення параметрів і рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів інтерпретації тощо); характеристику нового розв'язання певної наукової проблеми; обґрунтування; розробку рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Курсова робота виконується за допомогою різноманітних *методів дослідження*. Серед них методи спостереження, аналізу, синтезу, порівняння, зіставлення тощо. Використані методи значною мірою визначають результативність дослідження, форми організації роботи, загальну методологічну орієнтацію автора. Перераховувати методи слід не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом.

Виконання завдань дослідження неможливе без ознайомлення з основними джерелами та літературою з теми курсової роботи. Після визначення теми та дослідницького завдання студент приступає до наступної частини роботи над курсовою – *збирання матеріалу та його опрацювання*. Збирання матеріалу не повинно проходити безсистемно. Науковий керівник вказує напрями пошуків. Вони мають здійснюватись таким шляхом:

- 1) пошуки джерельного матеріалу;
- 2) пошуки методологічної, теоретичної та критичної літератури;
- 3) добір праць на аналогічну тему в українському і зарубіжному літературознавстві.

Першоджерелом для дослідження творчості кожного письменника є передовсім його художня, літературно-критична, публіцистична та епістолярна спадщина. Студенту бажано опрацювати якнайбільше статей, хоч би невеликих, не обмежуючись обсягом загального курсу, адже висновки дослідника повинні спиратися на значний матеріал, повинні виключати обмежені, випадкові судження. Цінність курсової роботи збільшується, якщо студент оперує тими матеріалами, які не ввійшли у широкий

літературознавчий обіг.

Матеріали наукового дослідження:

- академічні видання;
- повне зібрання творів;
- видання творів, заборонених цензурою;
- авторські коректури (чорнові варіанти і білові канонічні редакції);
- факсимільні і репринтні видання.

Після опрацювання художніх текстів студент приступає до збирання і опрацювання науково-критичної літератури. Студент працює з бібліографічними каталогами наукових бібліотек (університетської чи обласної). При потребі ознайомлюється з фондами бібліотеки НАНУ імені В.Вернадського у Києві чи бібліотеки НАНУ імені В.Стефаника у Львові.

Вивчення критичної літератури, конспектування її має супроводжуватись певним аналізом, оцінкою. В конспекті зазначається суть роботи, коротко занотовуючи, дещо переказуючи, а найважливіше – цитуючи із зазначенням сторінки, з якої взято уривок. Тут треба відзначити (на полях), яке питання висвітлюється у цій частині дослідження, які думки вченого збігаються або навпаки – розходяться з думками раніше прочитаних авторів. Цитування потрібно супроводжувати своїми зауваженнями. Це допоможе згрупувати і систематизувати опрацьований матеріал за питаннями, зіставити погляди різних дослідників і виробити свою концепцію, загальне спрямування роботи. Працюючи над дослідженням, варто познайомитись з найновішою літературою з даної теми. Новіші праці, як правило, є повнішими і точнішими. Крім того дослідження теми варто починати з узагальнюючих праць, які дозволять охопити проблемне поле наукової роботи, а відповідно більш чітко окреслити проблемні позиції, які потребують вирішення.

Окремо слід відзначити проблему цитування, що є важливою при роботі з джерелами. При виконанні дослівних виписок, які пізніше в тексті можуть стати цитатами, потрібно бути особливо обережними. Переписувати потрібно дослівно, цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, ми повинні дотримуватись кількох формальних правил: 1. Цитата повинна бути дослівною; 2. Цитата не повинна бути надто довгою; 3. Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці; 4. Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою...; 5. Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках - []. Перефразовування (переказування), як правило, становить матеріал для більшої частини тексту курсової роботи. Це означає, що вже на етапі нотаток студент починає писати текст своєї праці. Слід

прагнути передати думку автора якнайближче до оригіналу з використанням власної лексики. Для уникнення плагіату слід дотримуватись таких підходів: виділити основні ідеї, змінити структуру речень, використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів. При цьому наприкінці речень обов'язково мають бути посилання. Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці. Працюючи над роботою, слід пам'ятати, що однією з вимог до написання роботи є її самостійність та творчість. Робота перенасичена посиланнями, запозиченнями зі статей, підручників, монографій не може бути позитивно оціненою. Курсова робота повинна бути написана літературною мовою. Курсова робота, в якій буде виявлено ознаки плагіату знімається з розгляду, студент пише нову курсову роботу на іншу тему.

Написання і оформлення тексту курсової роботи.

Курсова робота складається з таких частин:

1. Вступ.
2. Основна частина (поділяється на кілька розділів і підрозділів).
3. Висновки.
4. Список використаної літератури.
5. Додатки (у разі потреби).

Очікуваний обсяг тексту курсової роботи - 25-35 сторінок (без наукового апарату). В облікований обсяг роботи не включають список використаної літератури та додатки. Першим кроком написання курсової роботи є складання плану дослідження. План курсової роботи обов'язково повинен бути погоджений з науковим керівником ще до початку роботи над її текстом. Складання плану – не формальність, а один з важливих етапів у написанні курсової роботи. Добре продуманий студентом, скорегований (спрямування студента в суперечливих, складних, чи в мало досліджених питаннях) і затверджений науковим керівником план не тільки відображатиме головні питання і побудову роботи, а й допоможе логічно й переконливо висвітлювати тему. План має передбачати охоплення найголовніших питань, поставлених темою, враховувати різносторонній аналіз творів (історичний, соціальний, естетичний), актуальність для свого часу і сьогодення.

Структура курсової роботи включає такі основні елементи:

титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину (розділи і підрозділи), висновки, список опрацьованої літератури, додатки (у разі потреби). Титульний аркуш (взірець оформлення титульного аркуша курсової роботи див.

за

посиланням

<https://kum.pnu.edu.ua/%d0%bc%d0%b0%d0%b3%d1%96%d1%81%d1%82%d1%80%d0%b0%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0/>).

Він є основним елементом курсової роботи. З титульного аркуша починається нумерація сторінок, хоча номер сторінки на ньому не проставляється. У курсових роботах зазначають повну назву навчального закладу факультет, кафедру, на якій виконана робота, назву роботи, дані про студента та наукового керівника, місто та рік подання роботи до захисту. Зміст відповідає планові роботи. Готуючись до викладення тексту курсової роботи, доцільно уважно прочитати її назву, що містить проблему, яка розкривається. Проаналізований і систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді розділів і підрозділів, кожний з яких висвітлює самостійне питання, а підрозділи – окрему частину цього питання. Завдання вступної частини курсової роботи (*Вступ*) - зорієнтувати читача у тематиці праці, представити тему роботи і дослідницьке завдання, пояснити, чим важливе або цікаве є звернення до конкретної теми, а також змалювати ширший історичний, суспільний чи інтелектуальний контекст, до якого належить явище, що розглядається. Тому вступ має включати в себе такі компоненти: актуальність (чому тема є цікавою для дослідження), об'єкт дослідження, предмет дослідження, ступінь наукової розробки теми (хто досліджував цю проблематику, яких результатів досяг, що залишилось не вивченим), мета дослідження, завдання дослідження, методи дослідження, структура роботи (вступ, кількість розділів, висновки, список джерел та літератури (кількість найменувань), загальна кількість сторінок в роботі). Рекомендований обсяг вступу - 3 сторінки. *Основна частина роботи* складається з розділів та підрозділів. Завдання розділів основної частини - переконливо довести та проілюструвати головну думку автора. В основній частині автор послідовно та переконливо викладає факти, аргументи та докази, які він отримав, опрацювавши відповідний масив джерел та літератури. Кожен розділ (теоретичний і практичний) має починатись з передмови, де актуалізуються завдання дослідження, які будуть вирішені в цьому розділі. Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому, починаючи працювати над розділом, треба визначити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу, які необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, аналізом конкретного практичного досвіду. Треба уникати безсистемного викладу фактів без достатнього їх осмислення та

узагальнення. Наприкінці розділів потрібно сформулювати висновки із стислим викладенням наведених наукових і практичних результатів, на основі яких формулюють висновки до всієї роботи в цілому. *Висновок* має містити результати проведеного дослідження. В висновку зазначаються питання, які потребують подальшого дослідження, визначаються орієнтири на майбутнє. Дуже важливо, щоб висновки відповідали поставленим завданням. Обсяг висновків не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

Наукове дослідження завершується *списком використаної літератури*, який становить перелік тих джерел, які послужили методологічною, спеціальною теоретичною і науково методичною базою під час виконання курсової роботи. Список літератури свідчить про обсяг опрацьованих автором курсової роботи наукових джерел, рівень вивчення ним досліджуваної проблеми та навички роботи з літературознавчою літературою.

Оформлення курсової роботи

Курсову роботу друкують за допомогою комп'ютера на аркушах білого паперу формату А4. При друкуванні тексту роботи необхідно залишати поля таких розмірів: зліва - до 30 мм, справа - 10 мм, зверху - 20 мм та знизу - 20 мм. Текст наукової роботи набирається шрифтом з відсічками (Times New Roman.) розміром 14 пунктів, лінійки розміщуються з інтервалом 1.5 (29-30 рядків на сторінці). Титульна сторінка: перша сторінка оформляється як титульна, на ній немає колонтитула, немає також і номери сторінки. Зміст. Він відповідає планові роботи, про який йшлося вище. Єдиною відмінністю є зазначення номерів сторінок. Вказується лише номер початкової сторінки пункту плану. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, малюнків, формул подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою роботи є титульний лист, на якому номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках номери проставляються у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифри. Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапки не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Кожен наступний абзац починається відступом 10 мм. Між абзацами немає додаткових інтервалів. Заголовок будь-якої зі структурних частин не може знаходитися в кінці аркуша, після нього мусять бути принаймні два рядки тексту, що знаходяться на відстані 5 мм від заголовка. Жоден заголовок не може закінчуватися крапкою. Якщо він

довший одного рядка, то не слід вживати перенесення (поділу) слів; наступний рядок повинен починатися з того самого відступу. Заголовки змісту, вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, додатків, списків позначень та скорочень повинні бути розміщені по центру рядка і написані великими літерами звичайним жирним шрифтом розміром 18 пунктів. Після заголовку пропускається один рядок. Кожен розділ починається з нового аркуша. Розділи позначаються арабськими цифрами. Заголовок розділу має бути розміщений в наступному рядку під номером, по центру рядка. Всі назви пишуть великими літерами звичайним жирним шрифтом. Проте вони відрізняються за розміром: слово розділ та його номер пишуться розміром 18 пунктів, а назва розділу - 16 пунктів. Розділ може поділятися на підрозділи, які в свою чергу, можуть ділитися на дрібніші структурні частини. Не бажано, щоб ступенів поділу було більше ніж чотири. Підрозділ і перший його ступінь поділу позначаються арабськими цифрами і починаються без відступу з лівого боку рядка. Треба зберігати невеликий відступ від попереднього тексту між розділами і підрозділами. Це допомагає переключити увагу читача і надати структурі роботи графічної виразності. Заголовок підрозділу пишеться малими прописними літерами жирним шрифтом розміром 14 пунктів. Заголовок першого ступеня поділу теж пишеться малими прописними літерами жирним шрифтом, але додатково позначається ще й курсивом. Порядок посилань на джерела. Посилання в тексті дають у квадратних дужках []. Посилаються на джерело та сторінку (крім випадків, коли посилаються на джерело в цілому). У тексті роботи після висновків подають “Список використаної літератури”. Цей список повинен містити повний бібліографічний опис будь-яких документів, наукових праць та довідкової літератури, використаних автором у будь-якій формі. Записи розташовують в алфавітному порядку за прізвищами авторів або перших слів назв творів, записаних без автора. Авторів, які мають однакові прізвища записують в алфавітному порядку їхніх ініціалів. Праці одного автора записують за алфавітом перших букв назв його праць. Праці одного автора з однаковою назвою записують за хронологією. Таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово “Таблиця” починають з великої літери. Назви не підкреслюють. Заголовки колонок повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків - не менше ніж 8 мм. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають. Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті так, щоб її можна було читати без повороту опалітуреного блоку роботи або з

поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю колонок можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або колонки таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її шапку, а в другому - боковик. Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами “Те ж”, а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не варто. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк (-). На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “таблиця” в тексті пишуть скорочено, наприклад: “... у табл.1.2”. У повторних посиланнях на таблиці треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад: “див.табл. 1.3”. Додатки. За потреби до додатків доцільно включати таблиці, ілюстрації, які допомагають кращому сприйняттю матеріалу. Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті курсової роботи. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літери Ї, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як додаток А.

Зміст	
Вступ.....	3
Розділ 1.(Назва).....	5
1.1.(Назва).....	5
1.2.(Назва).....	9
1.3.(Назва).....	13
Розділ 2. (Назва).....	16
2.1. (Назва)	16
2.2. (Назва)	23

2.3. (Назва).....	26
Висновки	29
Список використаної літератури	32
Додатки (при потребі)	35

Захист курсової роботи з української літератури у вищому навчальному закладі

Курсові роботи, які за висновком наукового керівника заслуговують позитивної оцінки, рекомендуються до захисту. Захист курсової роботи відбувається у встановлений кафедрою термін у присутності комісії (провідних викладачів кафедри) і бакалаврів.

Під час захисту бакалавр має назвати тему та мету дослідження, обґрунтувати її актуальність, повідомити структуру роботи та стисло викласти її зміст. Особливу увагу необхідно звернути на практичну частину роботи, власне на результати виконання дослідного завдання та методичні розробки. Виступ завершається формулюванням висновків, рекомендацій.

Готуючи свій виступ, варто звернути увагу на наступне:

- дотримання регламенту під час виступу (10 хвилин);
- стислий виклад положень і думок;
- логічний перехід від однієї частини до іншої;
- літературне мовлення, виразність, стилістична вправність;
- використання необхідної наочності, технічних засобів навчання.

У процесі захисту виступаючий має відповідати на запитання та зауваження присутніх.

За результатами захисту курсової роботи виставляється оцінка, яка заноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки.

Об'єктом оцінювання є структурні компоненти науково-дослідної діяльності, зокрема:

- *змістовий компонент*: знання про об'єкт дослідження (уявлення, поняття, явище, засоби його перетворення, вимоги до результату; складники та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності тощо);
- *операційно-організаційний компонент* – дії способи дій, діяльність: предметні (відповідно до програми); розумові (аналізувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати тощо); загальнонавчальні (планувати, організовувати, контролювати процес і результати виконання завдання, діяльності в цілому; вміння користуватися різними джерелами інформації). Підлягають аналізу й такі характеристики, як правильність і самостійність виконання в умовах новизни (за зразком, аналогічні, відносно нові); отримання допомоги: практичної (спільне виконання, надання зразка,

добір методичної літератури тощо); вербальної (повторний інструктаж, пояснення, підказка, неодноразові вказівки, зауваження тощо); загальної (стимулювання, підтримка, схвалення, активізація уваги); усвідомленість способу виконання – розуміння і словесне оформлення: відтворення (переказ, бездумне списування), пояснення, застосування в умовах новизни;

- *емоційно-мотиваційний компонент* – ставлення до навчання. Аналізуються такі характеристики: характер і сила (байдуже, недостатньо виразне й позитивне, зацікавлене, виразне й позитивне); дієвість (від споглядального (пасивного) до дієвого); сталість (від епізодичного до сталого).

Критерії оцінювання курсових робіт

Оцінка «А/ відмінно/ 90-100» виставляється у разі: відповідності змісту роботи темі дослідження; правильного оформлення наукового апарату дослідження; глибокого аналізу наукової літератури та авторських висновків; якісно підготовлених практичних розробок; успішного виконання завдань дослідження; дотримання всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи та орфографічного стандарту; вдалої презентації роботи під час захисту.

Оцінка «В/ дуже добре/ 80-89», «С/ добре/ 70-79» виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні теоретичних і практичних завдань роботи та її оформленні.

Оцінка «Д/ задовільно/ 60-69», «Е/ задовільно/ 50-59» виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні практичної і теоретичної частин роботи та в її оформленні.

Оцінка «FХ/ незадовільно, з правом повторного складання/ 25-49» виставляється у разі незадовільного виконання курсової роботи.

Список рекомендованої літератури

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ, 2000. 271 с.
2. Бех Ю. В., Курган Я. М. Методичні рекомендації щодо оформлення рефератів і курсових робіт / За ред. В. П. Бега, Н. В. Крохмаль – К. : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. – 59 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : АБУ, 2002. 480 с.

4. Мазур О.В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. філол. спец. Вінниця : Нова Книга, 2013. 120 с.
5. Мартиненко С. М., Москаленко А. М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський, 2007. 84 с.
6. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного оформлення списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302 : 2015 / авт.-упоряд. Р. О.Дзумедзей, І. Я.Стрихар, Н. Г. Мазур. Івано-Франківськ, 2017. 7 с.
7. Методичні рекомендації до оформлення курсових і дипломних робіт для студентів факультету іноземної філології / Уклад. Є. Стуліна, І. Тарасюк, Т. Уділова. – Запоріжжя : ЗНУ, 2005. – 34 с.
8. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL :/ <http://pnu.edu.ua/>
9. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій, навчальний посібник. – Київ : Академвидав, 2005. 208 с.
- 10.Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. 240 с.
2002. – 480 с.

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент *Залевська Оксана Михайлівна*